

MŮJ ROK

1956

Můj rok 1956

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Jarmila Frejtichová
Můj rok 1956 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

OBSAH

Úvodem	4	Zdraví	160
Kultura	19	Móda	164
Literatura	20	Architektura	176
Divadlo	38	Design	189
Film	53	Doprava	190
Hudba	66	Sport	211
Výtvarné umění	80	Věda	231
Média	94	Krimi	238
Politika	104	Kalendárium 1956	252
Realita všedního dne	125	Zdroje	278

ÚVODEM

Rok 1956 je jedním z těch roků, o kterých rozhodně nemůžeme říct, že by byly nudné. V podstatě je to takové „předjaří“ sladkých šedesátek. Předjaří se vším všudy – se sluncem, které se dá tušit za mraky a sem tam už i zahřeje, ale také s povodněmi, které smetou vše, co jim stojí v cestě.

Na jedné straně znamená vystoupení Nikity Chruščova na XX. sjezdu KSSS definitivní pohřeb stalinismu, na straně druhé válčí sovětské tanky Budapešť a v Suezském průplavu jen díky spojenému úsilí USA a SSSR nedojde k obrovskému válečnému konfliktu.

V pražských Dejvicích se k nebi tyčí ikona architektonické sorely hotel Internacional, ale v Redutě už zazní v podání Jiřího Suchého a Viktora Sodomy první rocková skladba. V televizi poprvé vysílají Branky, body, vteřiny a ve Švýcarsku se koná první ročník Eurovize.

V Americe Elvis Presley přivádí davy fanynek k šílenství a spořádané občany k zuřivosti, monacký kníže si bere filmovou hvězdu Grace Kelly a vdává se taky Marilyn Monroe.

Pojďme tedy zavzpomínat na rok, kdy se zase jednou pohnuly dějiny, společnost Ericsson vyrobila první mobilní telefon, narodila se první gorila v zajetí a lidé v Československu si po letech zase mohli legálně vsadit.

A pokud je mezi vašimi blízkými někdo, kdo se v tomto roce poprvé podíval na tento svět a komu chcete darovat tuto knížku, napište mu něco hezkého na protější stránku. Čeká na vás.

Stránka pro tebe

Radostné vánoce a veselý Nový rok

PF 1956

ROK 1956 PODLE JINÝCH KALENDÁŘŮ

Gregoriánský kalendář	1956 (MCMLVI)
Arménský kalendář	1405
Asyrský kalendář	6706
Bengálský kalendář	1362–1363
Berberský kalendář	2906
Buddhistický kalendář	2500
Byzantský kalendář	7464–7465
Čínský kalendář	4653–4654 (Dřevěná Koza – Ohnivá Opice)
Etiopský kalendář	1948–1949
Hebrejský kalendář	5716–5717
Íránský kalendář	1334–1335
Islámský kalendář	1376–1377
Japonský kalendář	31. rok éry Šówa
Javánský kalendář	1887–1888
Juliánský kalendář	1956 minus 14 dní
Koptský kalendář	1672–1673
Korejský kalendář	4289
Římský kalendář	2709
Thajský solární kalendář	2499

ČÍSLA, TABULKY A STATISTIKY

DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE

Počet obyvatel	13 229 000
Počet živě narozených	19,8 na 1000 obyvatel
Počet zemřelých	9,6 na 1000 obyvatel
Přirozený přírůstek	10,2 na 1000 obyvatel

Střední délka života (ČR)

Muži	67,1 roku
Ženy	72,2 roku

Největší města – počet obyvatel

Praha	978 634
Brno	306 371
Bratislava	246 695
Ostrava	186 545
Plzeň	134 273

Průměrná mzda (bez pracovníků v JZD) – 1 192 Kčs

Školy

Mateřské	6325
Počet dětí v mateřských školách	252 780
Všeobecně vzdělávací (národní i střední všeobecně vzdělávací)	13 445
Počet žáků všeobecně vzdělávacích škol	1 952 171
Střední odborné	760
Vysoké školy	40
Fakulty	106
Počet studentů vysokých škol	77 695

Občanská vybavenost

Počet telefonních stanic	703 098
v ČR	592 303
Elektrifikace obcí	93,9 %
v ČR	98,8 %
Veřejné prádelny	31 545
v ČR	26 326
Čistírny	16 262
v ČR	14 345

Doprava

Města s tramvajovou dopravou	11
v ČR	9

*Ještě v roce 1948 jezdily tramvaje
ve 14 českých městech.*

Zdravotnictví a rekreace

Nemocnice	146
Psychiatrické léčebny	14
Léčebny tuberkulózy	37
Zotavovny ROH	110
Počet lékařů	19 347

Kultura

Divadla	71
Návštěvníci divadel	12 147 000
Kina	3 491
Návštěvníci kin	185 472 000
Lidové knihovny	558
v ČR	536
Počet výtisků knih	42 548 000
Majitelé rozhlasových a televizních povolení	3 089 000
z toho televizních v ČR	75 140
na Slovensku	794

Tisk

Deníky	17
Týdeníky	483
Čtrnáctideníky	399
Měsíčníky	426

Sport

Mistři sportu	426
Zasloužilí mistři sportu	99

CENY POTRAVIN, ZBOŽÍ A SLUŽEB (V KČS)

Potraviny

Chléb žitnopšeničný, 1 kg	2,60
Pečivo pšeničné (rohlíky, housky, 1 kg)	6,60
Mouka pšeničná hladká, 1 kg	3,50
hrubá, 1 kg	4,40
Maso hovězí	
přední s kostí, 1 kg	17,-
zadní bez kostí, 1 kg	24,-
Maso vepřové	
pečeně, 1 kg	28,-
bůček, 1 kg	20,-
Salám šunkový, 1 kg	32,-
Máslo (I. jakost, 1 kg)	32,-
Cukr kostkový, 1 kg	11,-
Rýže, 1 kg	7,20
Brambory pozdní, 1 kg	62,-
Mléko, 1 l	
letní cena	1,80
zimní cena	2,20
Sýr Eidam, 1 kg	19,-
Vejce, 1 kus	
letní cena	1,-
zimní cena	1,60
Káva zrnková pražená, 1 kg	210,-
Čaj, 1 kg	180,-
Pivo 10°, 1 l	2,40
Víno přírodní bílé, 1 l	19,-
Rum 40 %, 1 l	57,60

Cigarety Partyzánky, 1 kus	0,16
Mýdlo jádrové, 1 kg	8,60
Mýdlo toaletní, 1 kg	22,40
Uhlí hnědé Most, 1 q	16,-
Elektřina, 1 kWh	0,80
Šatovka bavlněná, š. 70 cm, 1 m	14,20
Oblek pánský vycházkový vlněný	110,-
Košile pánská	46,50
Punčochy dámské silonové, 1 pár	36,-
Boty pánské s koženou podrážkou	176,-
Šicí stroj	1 450,-
Rozhlasový přijímač	1 160,-
Jízdní kolo pánské	540,-
Motocykl Jawa 250 ccm	6 800,-

NEJOBLÍBENĚJŠÍ DÍVČÍ JMÉNA

Marie	5 325
Jana	4 005
Hana	3 641
Alena	3 560
Eva	3 438
Věra	2 839
Jaroslava	2 445
Zdeňka	2 246
Anna	2 114
Ludmila	1 954

NEJOBLÍBENĚJŠÍ CHLAPECKÁ JMÉNA

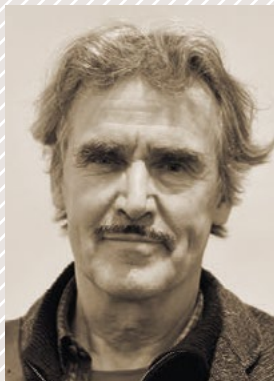
Jiří	6 281
Josef	4 919
Jaroslav	4 277
Zdeněk	3 667
Miroslav	3 571
Jan	3 345
Pavel	3 139
Milan	2 805
Petr	2 690
František	2 667

NARODILI SE

U NÁS

Václav Vydra , herec	7. ledna
Josef Carda , herec	18. ledna
Josef Lux , místopředseda vlády, ministr zemědělství v prvních polistopadových vládách († 22. listopadu 1999)	1. února
František Skála , sochař, malíř, ilustrátor	7. února
Ida Kellarová , romská zpěvačka, muzikantka a sbormistryně	10. února
Václav Faltus , imitátor a dabér	12. února
Michal Pavlíček , hudební skladatel, kytarista, zpěvák a textař	14. února
Jim Čert , zpěvák a akordeonista	25. února
Lenka Kořínková , herečka	2. března
Zdeněk Vřešťál , folkový písničkář	18. března
Miroslav Beneš , jaderný fyzik, politik	5. dubna
Zdeněk Tyc , filmový a televizní režisér a scenárista	16. dubna
Jaroslava Schallerová , herečka známá z filmu <i>Valérie a týden divů</i>	25. dubna
Dagmar Patrasová , herečka, zpěvačka a moderátorka	27. dubna
Vlasta Žehrová , herečka	10. května

František Skála

Ida Kellarová

Dagmar Patrasová

Mirek Topolánek

Mirek Topolánek , předseda vlády České republiky	15. května
Tomáš Šmíd , tenista	20. května
Jiří Janeček , bývalý generální ředitel České televize	24. května
Pavel Koutecký , filmový dokumentarista a scenárista († 13. dubna 2006)	10. června
Jaroslav Samson Lenk , folkový a trampský zpěvák, kytarista, textař	12. srpna
Karel Jarolím , fotbalový trenér	23. srpna
Jiří David , malíř, fotograf a umělec	28. srpna
Lubomír Zaorálek , politik	6. září
Eva Asterová , herečka a tanečnice	27. září
Květa Jeriová , trojnásobná olympijská medailistka v běhu na lyžích	10. října
Mirka Spáčilová , filmová a televizní kritička	13. října
Martina Navrátilová , československá a později americká tenistka	18. října
Vladimír Michálek , scenárista a filmový režisér	2. listopadu
Cyril Svoboda , politik, ministr vlád ČR	24. listopadu
Vladimír Kokolia , malíř, grafik a kreslíř	27. listopadu
Martin Stropnický , herec, režisér, diplomat a politik	19. prosince
Zdeněk Škromach , bývalý místopředseda vlády ČR	31. prosince

VE SVĚTĚ

Christine Lagarde , generální ředitelka MMF	1. ledna
Mel Gibson , americko-australský herec, režisér	3. ledna
Frank-Walter Steinmeier , bývalý ministr zahraničních věcí SRN	5. ledna
Geena Davis , americká herečka	21. ledna
Johnny Rotten , britský zpěvák, působil mj. v kapele Sex Pistols	31. ledna
Roderick MacKinnon , americký biofyzik, držitel Nobelovy ceny za chemii z roku 2003	19. února
Vladimír Godár , slovenský hudební skladatel, muzikolog, držitel Českých lvů za hudbu k filmům <i>Návrat idiota</i> a <i>Sluneční stát</i>	16. března
Ingemar Stenmark , švédský závodník ve sjezdovém lyžování, několikanásobný olympijský vítěz a mistr světa	18. března

Jegor Gajdar , sovětský a ruský ekonom a politik, tvůrce ekonomických reforem na počátku devadesátých let	19. března
José Manuel Barroso , ministerský předseda Portugalska, předseda dvou evropských komisí	23. března
Lars von Trier , dánský filmový režisér	30. dubna
Boris Akunin , ruský spisovatel	20. května
Bernd Posselt , německý politik, mluvčí Sudetoněmeckého zemského spolku	4. června
Björn Borg , profesionální švédský tenista	6. června
Sultán bin Salmán , saúdskoarabský princ a kosmonaut	27. června
Tom Hanks , americký filmový herec a režisér	9. července
Štefan Margita , slovenský operní pěvec	3. srpna
Chantal Poullain , česko-francouzská filmová a divadelní herečka	17. srpna
Marika Gombitová , slovenská zpěvačka a skladatelka	12. září
David Copperfield , americký kouzelník a iluzionista	16. září
Peter Šťastný , slovenský hokejista	18. září
Paolo Rossi , italský fotbalista († 9. prosince 2020)	23. září
Sebastian Coe , britský olympijský vítěz v běhu na 1 500 m a politik	29. září
Carrie Fisher , americká herečka († 27. prosince 2016)	21. října
Marc Dutroux , belgický sériový vrah	6. listopadu
Iveta Radičová , bývala předsedkyně vlády Slovenska, kandidátka na prezidentku	7. prosince

Christine Lagarde

Mel Gibson

Ingemar Stenmark

Marika Gombitová

ROK OHNIVÉ OPICE

12. ÚNORA 1956 – 30. LEDNA 1957

Element: kov

Princip: jang

Roční období: léto

Světové strany: západ a jihozápad

Opice jsou veselé, srdečné a empatické. Mají šarm, osobní kouzlo a dokážou se vymluvit z každé nepříjemné situace. Všichni pro ně mají slabost. Aby ne, když se na svět dívají s nadhledem, optimismem a humorem. Život je pro ně hra. Opice jsou navíc i velice bystré a praktické. Jejich intelekt je rychlý, nemají rády dlouhé hloubání a přemýšlení. Nevadí jim změny, velmi snadno se umějí přizpůsobit nové situaci. Milují literaturu, divadlo a vůbec veškerou kulturu. Zní to až moc krásně, že?

Tak samozřejmě i Opice mají své negativní stránky. Jsou trochu zlomyslné, rády si z lidí utahují, a to někdy dost drsně. Rozhodně se o nich nedá říct, že jsou bezelstné. Naopak. Umějí být pěkně prohnané a manipulativní. Často si chtějí prosadit svou za každou cenu. Ani spolehlivost není jejich silná stránka a, jak již bylo řečeno, moc hloubky u nich nehledejte. Díky jejich šarmu jim to ale všechno prakticky vždycky projde a lidé se o nich domnívají, že jsou ztělesněním laskavosti a vlídnosti.

Disponují velkou vynalézavostí, kreativitou, fantazií a originalitou. Milují vášnivě, romanticky, ale bohužel ne moc šťastně. Především proto, že se rychle začnou nudit. A stejně rychle, jako se zamilují, je jejich partner omrzí a začnou hledat další vášnivý vztah. Rodina je ovšem pro Opice nesmírně důležitá. I tam však musí cítit dostatek svobody. Svým přátelům jsou věrné, jen je nesmíte moc kritizovat. Vztahy jsou pro Opice velmi důležité. Lidé narození ve znamení Opice jsou družní a společenští, kromě obvykle vysokého intelektu mají silně vyvinutou

i emocionální inteligenci a intuici. Rychle dokážou svůj protějšek prohlédnout a pružně reagují na jakoukoli společenskou situaci.

Problémy jim přináší jejich impulzivnost a sklon přijímat rychlá rozhodnutí – někdy by jim prospěla trocha trpělivosti.

Ideální je pro ně kreativní práce – umělecká tvorba, marketing, design, ale i věda, technologie nebo žurnalistika. Díky svým komunikačním schopnostem a vtipu se často stávají oblíbenými kolegy a lídry.

Opice mají tendenci být dobrými hospodáři, ale mohou být také náchylné k riskantním investicím. Je důležité, aby byly opatrné a pečlivě plánovaly své finanční kroky.

- Partnerská znamení: pro Opici jsou nejvhodnějšími znameními Krysa, Drak a Pes.
- Co učiní Opici šťastnou: Opice je inteligentní, sečtělá a velmi přesvědčivá. Potřebuje cítit, že široko daleko se jí nikdo nevyrovná.
- Šťastná čísla: 4 a 9
- Smolná čísla: 2 a 7
- Oblíbené barvy: bílá, modrá a zlatá
- Květy štěstí: chryzantéma a myrta krepová
- Drahokamy a šperky: zeleně zbarvený olivín pomáhá lidem narozeným ve znamení Opice se vyrovnat se svou myslí a emocemi, také se věří, že potlačuje negativní energii a přináší dobrou náladu; zlaté šperky s olivínem jim mohou pomoci získat vnitřní klid a zlepšit koncentraci.

DOPLŇKOVÉ ZNAMENÍ – KOZA

Ti, kteří se narodili před 11. únorem, ovšem mají ve svém horoskopu jiné znamení – je jím **Koza**.

Koza je charakteristická svou laskavostí a jemností. Je klidná a vyhýbá se konfliktům. Má velký smysl pro krásno a také často disponuje uměleckým nadáním.

Kozy jsou nesmírně empatické a vnímavé k pocitům ostatních. Snaží se druhým pomáhat a ochraňovat je. Jsou trpělivé a vytrvalé. Dokážou pracovat na dlouhodobých projektech a skoro nikdy to nevzdávají. Jsou pečlivé a mají smysl pro detail. Také jsou pořádkumilovné – jak ve svém bytě, tak i v životě. Jejich problémem je až chorobná nerozhodnost. Mají-li přijmout nějaké rozhodnutí, radí se donekonečna se všemi okolo. Jsou také příliš citlivé na kritiku a mají sklony k depresím a strachům. Hodně jim záleží na mínění druhých, jejich názorům se často až příliš pasivně podřizují. Kozy bývají úspěšné v umění, designu, literatuře, psychologii, sociální práci a v péči o druhé.

Pokud jde o peníze, Kozy jsou opatrné a rády šetří. Mají sklon vyhýbat se rizikovým investicím a preferují finanční stabilitu. Když už utrácí, tak za umění.

V lásce jsou Kozy něžné a pečující. Je pro ně důležitá stabilita a bezpečí. Jsou věrné a oddané, jen je nesmíte zranit. To nesou velmi těžce. Harmonie v rodině je pro ně vším. Snaží se vytvářet klidné a pohodové prostředí.

V ROCE OPICE SE TAKÉ NARODILI

A kdo všechno se narodil v roce Opice? Kromě těch, kteří přišli na svět v roce 1956 a o kterých píšeme jinde, jsou to třeba Celine Dion, Leonardo da Vinci, Michael Douglas, James Cook, Harry Truman, Jan Pavel II., Elisabeth Taylor, Jennifer Aniston nebo Roald Amundsen.

Jennifer Aniston

Leonardo da Vinci

Elisabeth Taylor

James Cook

Yul Brynner a Deborah Kerr
ve filmu Král a já
Foto ČTK: ullstein bild

KULTURA

LITERATURA

V tomto roce se politice nevyhneme. A konkrétně na poli kultury už vůbec ne. V únoru totiž v SSSR proběhl XX. sjezd KSSS, na kterém Nikita Chruščov odhalil kult Stalinovy osobnosti (který sám iniciativně pomáhal spoluvytvářet, ale to je dějinám obvykle jedno) a kulturní ledy se začaly velmi rychle hýbat. Budovatelské období končí a objevují se první zárodky toho, co posléze vyústí v obrodný proces šedesátých let.

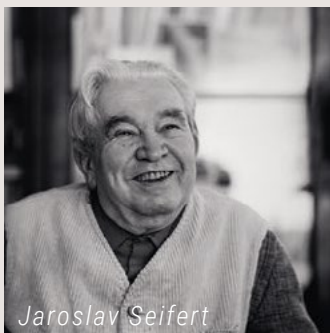
To, že se situace mění, je patrné už za dva měsíce. Na konci dubna se koná sjezd Svazu československých spisovatelů. Komunistická strana očekává hladký průběh a klasické oslavné projevy. Ale všechno je jinak.

„Neuvěřitelná atmosféra. Vlastně spíše panika,“ poznamenal si Josef Hiršal. „Vládních hostů a delegátů si téměř nikdo nevšímá, a dokonce ani národní umělkyni Marii Majerové nikdo nepomáhá při vystupování ze šestsettrojky. V kuloárech se tvoří nejrůznější hloučky, hodně se diskutuje a pije.“

Největší ohlas zaznamenají vystoupení Františka Hrubína a Jaroslava Seiferta. Oba mluví o spisovatelích, kteří nemohou publikovat – třeba o Jiřím Kolářovi, Františku Halasovi, Josefu Horovi či Konstantinu Bieblovi.

František Hrubín

Jaroslav Seifert

A Jaroslav Seifert, který má sám potíže s vydáváním svých děl, zase apeluje za propuštění vězněných spisovatelů. Mluví se i o politických procesech počátku padesátých let. Následující úryvek je z vystoupení Františka Hrubína. Je to zajímavé

čtení, zvláště když si uvědomíme, že ještě pár let před jeho pronesením nepohodlní spisovatelé končili ve vězení nebo měli naprostý zákaz publikovat. A je to zajímavé čtení i dnes.

„K důstojnosti člověka patří svědomí. Když volně píší a vydávám, mohu být opravdu spokojen a nechtít víc? Mohu, ale jen tehdy, dokud líc mé volnosti nemá rub umlčování druhého. Já píší a vydávám, ale zдалipak měl to právo například Jiří Kolář, básník mně poetikou odlehlý, kterého si však vážím jako příkladu, jak si nic v životě ani v práci neulehčovat? Jiří Kolář, básník s původem kladenského proletáře, jemuž opravdu nikdy nešlo o osobní prospěch, ale vždycky o věc lidu a socialismu, a který se v sobě raději do krve rozdírá, než aby se přizpůsobil a lízal paty, byl brutálním útokem v Tvorbě zahrán do izolace a posléze existenčně zničen.

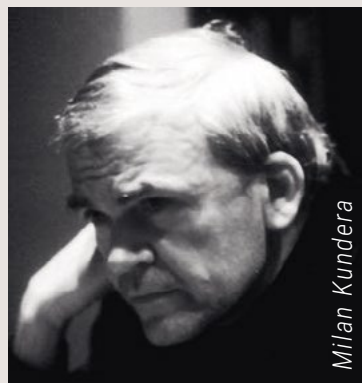
To je nelidské, to je nekulturní! Kdo z nás si spokojeně chodí, spokojeně píše, spokojeně pobírá honoráře a klidně usíná, kdo se staví, jako by o ničem nevěděl, kdo neřekne nahlas: ‚Zde se děje křivda!‘, je zakuklený maloměšťácký sobec – a ten, kdo se dokáže jen tajně stydět, je zbabělec.“

František Hrubín na II. sjezdu Svazu československých spisovatelů v dubnu 1956

Nové trendy se samozřejmě neprosazují vůbec snadno. V létě dojde k nepokojům v polské Poznani a v říjnu k povstání v Maďarsku. A tak na schůzi pléna Ústředního výboru Svazu československých spisovatelů v říjnu je už atmosféra o poznání opatrnější. Drtivá většina spisovatelů zaujímá vyčkávací postoj a čeká na instrukce. Situaci asi nejlépe vystihuje věta spisovatelky Marie Majerové, že Ústřední výbor strany „stojí výše a více vidí“. Pozitivních jevů je ale přece jen více. Jedním z nejdůležitějších je založení revue *Světová literatura*. Tento dvouměsíčník později velkou měrou přispěje k navazování ztracených kontaktů se zahraniční tvorbou. Přinese překlady zahraniční beletrie, poezie i literární teorie. Informuje o světovém literárním dění a nabídne recenze zahraničních novinek. Neomezuje se jen na literaturu „sovětského“ bloku, ale zaměřuje se i na literaturu „západní“. Jeho prvním šéfredaktorem se stane **Jan Řezáč**.

„Odvazují“ se i *Literární noviny*. Milan Kundera tam například tiskne verše s názvem *Romance dětská o městě Faraxánu* – o chlapci, který se zatoulal do divného kraje.

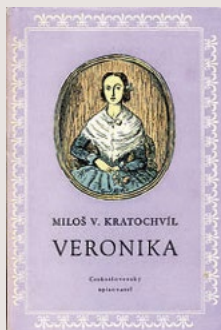
*Pořád jen hurá, sláva, zdar,
všichni jen radost samá.
Tohle je město Faraxán?
Tahleta Marmeláda?*

CO VYCHÁZÍ

To, že se časy mění, dokazuje třeba vydání knihy **Edvarda Valenty** *Jdi za zeleným světlem*. Autor oblíbené knihy *Osudy polárníka Welzla* napsal tento román už dříve, ale od roku 1948 nesměl publikovat. Román zachycuje osudy intelektuála Karla Šimona během druhé světové války. Smutný příběh konce okupace je hlubokou psychologickou sondou, která líčí skutečná dramata lidských osudů.

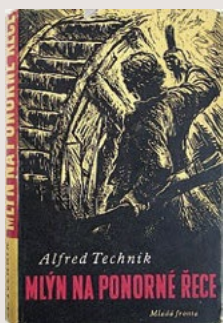
Vychází také historicko-psychologický román **Miloše Václava Kratochvíla** *Veronika*. Je psaný formou deníkových záznamů a dopisů a vykresluje příběh nedobrovolného udavačství mladičké obdivovatelky Boženy Němcové. Objevuje se v něm i téma státního teroru a dohledu nad soukromím lidí i nad kulturním životem. Přestože příběh asi nebyl zamýšlen jako jinotaj, většina čtenářů jej tak vnímala. A samozřejmě v literatuře stále rezonuje téma války.

Román **Norberta Frýda** *Krabice živých* se odehrává v koncentračním táboře. I tady je patrný odklon od pevného ideologického rámce počátku padesátých let. Autor se důsledně vyhýbá černobílé charakterizaci postav a odhaluje napínavé drama intrik velitelů i vězňů, kteří

hledají vynalézavé způsoby, jak přežít. Utrpení lidí v táboře je líčené bez patosu, dokonce i s prvky humoru.

Asi nejodvážnějším dílem byla krátká próza slovenského autora **Dominika Tatarky** ***Démon súhlasu***. Zatím je dílo publikováno pouze časopisecky, knižně vyjde až za osm let. S groteskním zveličením v něm autor vypráví o osudu umělce, který se za výhody upíše ke spolupráci s totalitním režimem.

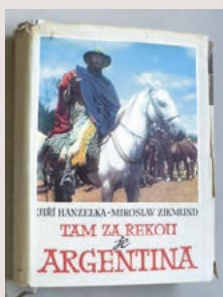

Do literatury se vrací i magie a tajemno. V knížce ***Mlýn na ponorné řece*** vypráví **Alfréd Technik** historický příběh zasazený do podzemí Moravského krasu. Tajemství podzemních prostor se tu snoubí s tajemstvím života – obojí je přes veškeré snahy o proniknutí do jeho hlubin silnější než člověk a veškerým pokusům o prolomení odolávají.

Dvě moderní pohádky pro dospělé v knize ***Ukradený měsíc*** z pera **Ludvíka Aškenazyho** rozvíjejí tradici „broučkůád“. Aškenazyho příklon ke světu dětství v próze pro dospělé byl ve své době něčím úplně novým a kniha čtenáře nadchla.

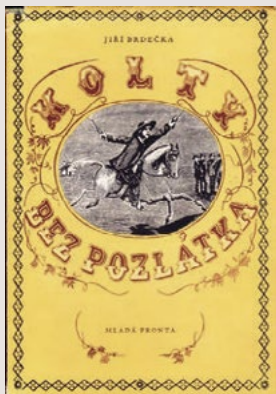
Venkovskou prózu reprezentuje kniha **Marie Kubátové** ***Matějkov***. Odehrává se na středočeské vesnici někde u Nymburka. V malých příhodách obyvatel Matějкова autorka zachycuje velké události z našich dějin od doby první republiky přes okupaci až do současnosti.

Neustává obliba cestopisů. Dvojice **Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund** vydává první díl své jihoamerické trilogie – ***Tam za řekou je Argentina***. Do literatury se vrací – po letech v nemilosti – dílo Karla Čapka.

Jeho cestopisy se stávají inspirací pro řadu současných autorů. **Jiří Marek** (později známý svými kriminálními povídkami, které posloužily jako podklad oblíbeného seriálu *Hříšní lidé města pražského*) se vydal do Indonésie a o své cestě napsal knihu ***Země pod rovníkem***. Podstatně blíže zaměřil **Karel Ptáčník** – o zážitcích z Maďarska vypráví v knize ***Od Dunaje na dvě***

strany. A z novinářského pobytu v New Yorku vytěžil **Ludvík Aškenazy** knihu **Indiánské léto.**

Jiří Brdečka píše životopis – ovšem ne svůj, ale tří legendárních pistolníků Divokého západu – Divokého Billa Hickoka, Billy Kida a bratří Jamesových. **Kolty bez pozlátka** jsou takovým doplňkem k románové parodii *Limonádový Joe*, kterou Brdečka napsal už před válkou a která nedávno vyšla v novém, upraveném vydání.

Zdeněk Jirotka, autor populárního *Saturnina*, vydává soubor svých humoristických povídek z let 1951–1955 nazvaný **Profesor biologie na žebříku.** Doba první

poloviny padesátých let moc humoru nepřála, takže se nejedná zrovna o nejvtipnější z Jirotkových knih.

Čemu ovšem doba přeje, je vědecko-fantastická literatura. **František Běhounek** píše epizodický cyklus **Akce L**, na který za dva roky naváže román *Robinsoni vesmíru*. Obě knihy líčí Zemi třetího tisíciletí jako věk míru, kterého lidstvo dosáhlo cestou společenských a technologických změn. Pod kolektivním vedením vědců různých ras a národů byly zrušeny hranice mezi státy, lidé ovládli síly přírody a věnují se kolonizaci vesmíru. No, dopadlo to nakonec trochu jinak...

Zatím ještě nemá na růžích ustláno detektivka, pořád nese cejch kapitalistické masové kultury. Chybějící kriminální romány nahrazuje čtenářům špionážní literatura. Studená válka, tajné služby, dvojité agenti. **Ludvík Lesný** vydává knihu **Osudné setkání**, ve které líčí činnost nepřátelské tajné služby v našem pohraničí.

Rok 1956 se mimo jiné nesl ve znamení dvoustého výročí narození W. A. Mozarta. Mozartovské výročí se slavilo na Bertramce, na Pražském jaru, ale také v literatuře. **Mozart v Praze** s podtitulem *Hudební kronika let 1787–1791* od **Karla Kovala** je oslavou nejen Mozartova génia, ale i Prahy a českého muzikantství.

A kolektiv vědeckých pracovníků pod vedením akademika **Jana Rypky** píše ***Dějiny perské a tádžické literatury***. Vyšly v nakladatelství Čs. akademie.

LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Literatura pro děti získává nový impulz jmenováním **Bohumila Říhy** do funkce ředitele Státního nakladatelství dětské knihy. Opouští se orientace na překlady ze sovětské literatury, tematika knih je pestřejší a pestřejší je i výběr autorů. Děti milují dobrodružství a v tom jim literatura vychází vstříc. Zvláštní příběh vypráví kniha ***Dobrodružství malého Indiána*** od **Vladimíra Šustra**. Děj se odehrává koncem třicátých let 20. století v Paraguayi a autor v ní popisuje

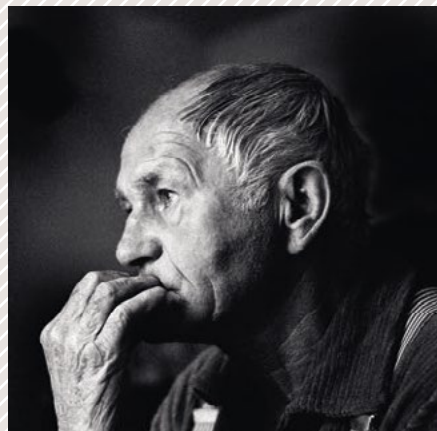
skutečné osudy asi desetiletého indiánského chlapce, se kterým se setkal na svých cestách po Jižní Americe v roce 1938. Chlapec jej překvapí jednak svou dobrou španělštinou a také tím, že umí číst a psát. Když zjistí, že autor pochází z Československa, vypráví mu příběh svého života, který velmi ovlivnil jeho přítel – mladý muž jménem Largo. Ten přišel do Jižní Ameriky z naší země a později beze stop zmizel v pralesích paraguayského Chaka.

Odkaz lovce tajgy od **Rudolfa Luskače** líčí výpravu do neprobádaných končin sibiřské tajgy. Děj románu začíná roku 1934 a popisuje výpravu lovců pod vedením sovětského geologa Olega Feklistova. Cílem výpravy je najít poklad, o kterém má nejasnou zprávu od svého děda, rovněž geologa Ivana Feklistova, bojovníka proti carismu. Účastníci výpravy prožívají různá dobrodružství, jsou ohrožováni medvědy, vlky, pardály i tygry, pádem meteoritu a nakonec i bandity, kteří se pokladu chtějí zmocnit. Tito zločinci jsou ovšem vypodobněni jako nepřátelé socialismu.

A vychází i ***Robinson Crusoe*** v adaptaci **J. V. Plevy** – z knihy je ovšem zcela odstraněn motiv víry v Boha.

Jiří Šotola

Bohumil Hrabal

Další adaptaci připravil **František Hrubín**, ta ovšem z originálu nic podstatného neodstraňuje. Je to krásná kniha ***Pohádek z tisíce a jedné noci***. Po letech se objevuje další, na čas zavržený, žánr: dívčí román. Průlomovým dílem je kniha **Heleny Šmahelové *Mládí na křídlech***. A stejně jako je tomu v „dospělé“ literatuře, tak i v románech pro chlapce se odhalují západní agenti a teroristé – třeba v knize **Bohumíra Polácha *Stopy vedou k Mrákotínu***.

POEZIE

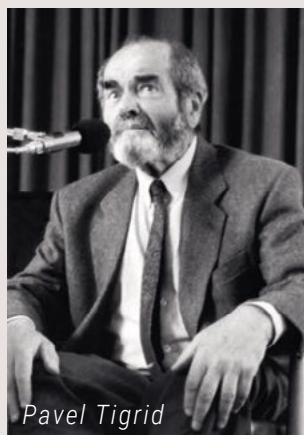
Jiří Šotola na sjezdu spisovatelů požaduje: „Naše poezie by měla napříště daleko častěji (a méně mentorsky) stát uprostřed života lidí, zabývat se každodenními, takzvaně všedními zážitky.“ A tak se i děje.

A v čele změn zase stojí **František Hrubín**. Jeho sbírka ***Můj zpěv*** přináší nejzralejší básníkovu tvorbu. Objevují se v ní i verše, v nichž vzdává hold Františku Halasovi, do té doby ostrakizovanému a téměř nevydávanému. Uvolnění politických poměrů umožní **Josefu Hiršalovi** vydání překladu ***Šibeničních písní***, který dokončil v roce 1956. Vymíná si, aby místo tradičního „přeložil Josef Hiršal“ mohlo být uvedeno cosi neobvyklého: „Česky Josef Hiršal, neboť jde spíše o parafráze.“

ŽENÍ SE HRABAL I KUNDERA

Bohumil Hrabal má první polooficiálně vydané dílo. V příloze *Zpráv Spolku českých bibliofilů* vycházejí dvě jeho povídky – **Setkání** a **Večerní Praha**. To ovšem není jediný autorův radostný zážitek. Dne 8. prosince 1956 si na libeňském záměčku bere Elišku Plevovou, dceru odsunutých rodičů (říšských občanů), hodonínského průmyslníka Karla Plevy a Rakušanky Elisabeth Berg. A ještě jedna svatba se koná: poprvé se žení **Milan Kundera** – s operetní zpěvačkou Olgou Haasovou, dcerou skladatele a svého učitele Pavla Haase a lékařky ruského původu Soni Jakobson, první manželky Romana Jakobsona. A ani pro Milana Kunderu to není jediná radostná událost tohoto roku. Je mu obnoveno členství v KSČ poté, co byl v roce 1950 ze strany vyloučen. Důvodem bylo to, že Státní bezpečnost zachytila jeho korespondenci s přítelem Janem Trefulkou, ve které zesměšňovali vysokého stranického funkcionáře Jiřího Hendrycha. Trefulka tento incident popsal v knize *Pršelo jim štěstí*, Kunderu zase zážitek inspiroval k zápletky slavného románu *Žert*.

EXILOVÁ LITERATURA, SAMIZDAT

Pavel Tigrid

V New Yorku vydává **Pavel Tigrid** symbolicky 28. října první číslo časopisu **Svědectví**. Současně s časopisem vzniká i knižní edice Svědectví. Jako první vychází výbor z básnické pozůstalosti **Františka Halase** nazvaný **Potopa**. Zároveň si v New Yorku zřizuje vlastní tiskárnu **František Švehla** – budou zde tisknout české publikace vydávané vlastním nákladem autorů.

V Praze vychází samizdatový sborník **Život je všude**, který sestavili **Jiří Kolář** a **Josef Hiršal**. Objeví se v něm několik textů **Jana Zábrany**, pět povídek **Bohumila Hrabala** a také část románu **Josefa Škvoreckého Zbabělci**. Oficiálně román vyjde o dva roky později a způsobí skandál.

ÚMRTÍ

Eduard Štorch

Kdo z dříve narozených by neznal Kopčema, Veverčáka nebo náčelníka Mamutíka? Autor slavných *Lovců mamutů* (a také *Minehavy*, *Hrdiny Nika* či *Osady Havranů*) umírá 25. června 1956 ve věku 78 let. Ovšem Eduard Štorch zdaleka nebyl jen spisovatel. Byl také vášnivým skautem (s přezdívkou Sachem) a hlavně pedagogem. Této své profesi si cenil nejvíce.

Dětem zasvětil celý svůj život a jeho osm let trvající projekt Dětská farma na pražském Libeňském ostrově byl po trpkých zkušenostech se sociálně zanedbanou mládeží Mostecká a pražských periferií jeho životním úspěchem.

Dětská farma

Libeňský ostrov si Štorch vyhlédl pro své pedagogické působení již začátkem dvacátých let a pronajal si zde pozemek. Projekt nazval Dětská farma. Protože mu k uskutečnění tohoto snu chyběly peníze a nenašel sponzory, s těžkým srdcem prodal Národnímu muzeu svou archeologickou sbírku, kterou předtím dvacet let shromažďoval. Především vlastními silami vybudoval na ostrově dětskou základnu s velkým hřištěm a školou v přírodě. Děti se tam nenásilnou formou učily samostatnosti, lásce k přírodě i vzájemné pomoci. Roku 1934 ovšem musel pozemek vyklidit. Ředitelství pro stavbu vodních cest plochu Dětské farmy přislíbilo pronajmout Ústavu pro tělocvik a sport při Univerzitě Karlově a tento záměr byl prosazen pod pohrůžkou násilného vyklizení pozemku. Univerzita ovšem na pozemku nikdy nic nevybudovala. Štorch to ve své kronice okomentoval: „Dětská farma padla. Mně ji vyrvali a sami nic nesvedli!“

Hrob Eduarda Štorcha se nachází v obci Lobeč (okres Mělník), kde měl spisovatel svůj rekreační dům (než mu jej pro změnu komunistický režim